

B Autonome Beeldende Kunst Hanzehogeschool Groningen

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
15 en 17 oktober 2019*

Colofon

Instelling en opleiding

Hanzehogeschool Groningen
Postbus 1329
9701 BH Groningen
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Autonome Beeldende Kunst
Locatie: Groningen
Variant: Voltijd
Croho-nummer: 39110

Visitatiecommissie

Drs. R.R. (Raoul) van Aalst, voorzitter
Barbara Visser, deskundige
Catelijne van Middelkoop, deskundige
Domeniek Ruyters, deskundige
Carina van der Ham, student-lid
Drs. A.N. (Astrid) Koster, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	7
2. Onderwijsleeromgeving	9
3. Toetsing	14
4. Gerealiseerde leerresultaten	16
Bijlagen	19
Bijlage 1 Visitatiecommissie	20
Bijlage 2 Programma visitatie	21
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	22

Samenvatting

Op 15 en 17 oktober 2019 is de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van de Hanzehogeschool te Groningen gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**.

Beoogde leerresultaten

Academie Minerva leidt met de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst kunstenaars op met het vermogen hun kijk op de wereld kritisch te onderzoeken, te verbeelden en te verwoorden. Tevens kunnen zij hun artistieke werk in die wereld manifesteren en weten blijkt te geven van kennis en gevoel voor de context van hun kunstenaarschap. De landelijke eindkwalificaties zijn in overleg met het werkveld vertaald in zeven competenties. De missie, visie en de beroeps- en praktijkgerichte competenties voldoen aan de eisen. De vertaling van de visie en profilering van de opleiding kan naar buiten toe meer expliciet gemaakt worden door de eigen opleidingsidentiteit aan te scherpen en de interculturele gemeenschap te benadrukken zodat deze meer kleur krijgt. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Het tweetalige curriculum van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst bestaat uit vier studiejaren. De opzet van het onderwijsprogramma is goed doordacht en zit stevig in elkaar. Er is actief contact met het werkveld geweest om het curriculum inhoudelijk vorm te geven. De inhoud en het niveau van de samenhangende programmaonderdelen waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de beoogde eindcompetenties. Het curriculum levert hiervoor de juiste middelen in kennis en vaardigheden. De opleiding creëert vanuit het principe van studio-based learning een open, intensieve, uitdagende en inspirerende internationale leergemeenschap waarin de opleiding een goede balans heeft gevonden tussen vrijheid en sturing. De opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel. De diversiteit van het docententeam kan worden vergroot. De opleiding hanteert passende instroomeisen, waarmee een kwalitatief goede en diverse instroom ontstaat. De huisvesting en voorzieningen zijn prima. Ook is de begeleiding in alle fasen van de opleiding juist vormgegeven: studenten krijgen veel persoonlijke aandacht. De commissie

stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding Autonome Beeldende Kunst beschikt over een adequaat toetsstelsel dat aansluit bij de eindcompetenties. In de toetsing wordt op holistische en integrale wijze aangetoond dat de competenties en het bijbehorende niveau bereikt is. In de beoordeling aan studenten is zowel het proces als het artistiek eindresultaat van belang. Docenten stellen vooraf bepaalde criteria, die gedurende het leerproces en de uitvoering van het werk ingevuld worden. De monitoring en feedback is intensief. De opleiding treft de juiste maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerprogramma van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst bestaat uit de onderdelen: de Graduation Presentation, en de Graduation Thesis. De afstudeeropdracht van de opleiding is adequaat opgezet en is passend voor het eindniveau van een bacheloropleiding in de kunsten. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau en de beoordeling voldoet aan de eisen. Hoewel de variatie aan onderwerpen in de eindwerken groot is, is het eindwerk vooral objectgericht en staat het maken erin centraal. Studenten worden goed voorbereid om te functioneren in het artistieke werkveld. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de commissie volgende suggesties ter overweging:

- Expliciteer *naar buiten* de visie en profilering van de opleiding Autonome Beeldende Kunst om meer kleur te geven aan de eigen kwaliteiten van de opleiding.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief** advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van de Hanzehogeschool Groningen.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, december 2019

Drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

Drs. A.N. Koster
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van de Hanzehogeschool Groningen leidt studenten binnen de Academie Minerva op tot kunstenaars met het vermogen hun kijk op de wereld kritisch te onderzoeken, te verbeelden en te verwoorden. Tevens beoogt de opleiding dat afgestudeerden van de opleiding hun artistieke werk in die wereld kunnen manifesteren en blijkgaven van kennis en gevoel voor de context van hun kunstenaarschap.

De instelling

Academie Minerva is een van de achttien scholen binnen de Hanzehogeschool Groningen. Academie Minerva verzorgt vier artistieke bacheloropleidingen: Autonome Beeldende Kunst (ABK), Vormgeving (VG) en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV) en de bachelor Popculture. Tevens biedt Academie Minerva de masteropleiding Fine Art and Design aan en de masteropleiding Kunsteducatie in samenwerking met het Prins Claus Conservatorium.

De opleiding

Hanzehogeschool Academie Minerva verzorgt de opleiding Autonome Beeldende Kunst in Groningen. De opleiding is een bekostigde vierjarige voltijdse bacheloropleiding.

Het curriculum van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst (Bachelor Fine Arts) is tweetalig. Uitgangspunt is een internationale leeromgeving te bieden waar de voertaal Engels en Nederlands is. De opleiding heeft ook aangegeven dat dit komt door de grote internationale instroom van studenten. De commissie vindt dit een adequate uitleg.

De visitatie

De Hanzehogeschool Groningen heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 15 en 17 oktober 2019 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Op 15 oktober 2019 stonden Minerva-brede thema's Community, Onderwijs en Onderzoek, Maken en Technologie en Impact of Art op het programma. Een deel van de commissie was hierbij aanwezig. Op 17 oktober 2019 was het volledige panel aanwezig. Deze visitatie had betrekking op de opleiding Autonome Beeldende Kunst. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Ook is rekening gehouden met de andere kunstopleidingen binnen Academie Minerva. Tevens zijn de ontwikkelingen sinds de vorige visitatie meegenomen. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) het panel.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in december in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in april 2020. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

Academie Minerva leidt met de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst kunstenaars op met het vermogen hun kijk op de wereld kritisch te onderzoeken, te verbeelden en te verwoorden. Tevens kunnen zij hun artistieke werk in die wereld manifesteren en weten blijkt te geven van kennis en gevoel voor de context van hun kunstenaarschap. De landelijke eindkwalificaties zijn in overleg met het werkveld vertaald in zeven competenties. De missie, visie en de beroeps- en praktijkgerichte competenties voldoen aan de eisen. De externe vertaling van de visie en profilering van de opleiding kan meer expliciet gemaakt worden door de eigen opleidingsidentiteit aan te scherpen en de interculturele gemeenschap te benadrukken zodat deze meer kleur krijgt. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Academie Minerva leidt met de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst kunstenaars op met het vermogen hun kijk op de wereld kritisch te onderzoeken, te verbeelden en te verwoorden. Tevens kunnen zij hun artistieke werk in die wereld manifesteren en weten blijkt te geven van kennis en gevoel voor de context van hun kunstenaarschap.

In de visie van de opleiding Autonome Beeldende Kunst probeert een autonome beeldend kunstenaar denkwijzen, inspireert tot dialoog en reageert op de wezenlijke uitdagingen van onze tijd. Kunst zoekt en vindt zijn betekenis in een complex, veranderend veld van visuele informatie en ervaringen, wakkert discussie aan en creëert hoogstpersoonlijke perspectieven op de complexiteit van onze samenleving. De opleiding gaat uit van een transdisciplinaire benadering, waarbij disciplines en media naast elkaar toegankelijk zijn. Dit stimuleert de student tot kritische reflectie, de ontwikkeling van een eigen artistieke visie en een doorlopende dialoog tussen het kunstenaarschap en de context daarvan.

In de opvatting van de opleiding bestaat er niet zoiets als een eenduidige identiteit, maar is haar identiteit in continue staat van verandering. Een poreuze identiteit, met een lappendeken aan kernwaarden, past daarom beter bij de uitgangspunten van de opleiding.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn gebaseerd op de landelijke geformuleerde competenties en gedragsindicatoren zoals die geformuleerd zijn in de notitie 'Beroepsprofiel en Opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving', van het landelijk 'Overleg Beeldende Kunsten' (OBK) uit 2014. In het landelijke competentieprofiel zijn de competenties gerelateerd aan de Dublin descriptoren.

De zeven eindcompetenties van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst zijn: Creërend vermogen, Vermogen tot kritische reflectie, Vermogen tot groei en vernieuwing, Organiserend vermogen, Communicatief vermogen, Omgevingsgerichtheid en Vermogen tot samenwerken. De formuleringen van competenties en de gedragsindicatoren het uitgangspunt voor de formulering van de specifieke leeruitkomsten (learning outcomes) per onderwijseenheid en is zichtbaar gemaakt in de competentiematrix die is weergegeven in de Onderwijsregeling van de opleiding.

Het kunstonderwijs en artistiek onderzoek in de opleiding Autonome Beeldende Kunst is beweeglijk, flexibel en continu in ontwikkeling, zodat het vermogen van kunst alle ruimte krijgt om te anticiperen op de onvoorspelbaarheid van de toekomst. Daar worden algemene eisen aan gesteld. De weerslag van de uitkomst en de interpretatie van dit onderzoek krijgt vorm in het artistieke onderzoek.

De opleiding beschikt over een werkveldadviesraad (WAR) waarin gereflecteerd wordt op de ambities en doelstellingen van de opleiding.

Overwegingen

De missie van Academie Minerva is uitgebreid geformuleerd en de visie van de opleiding Autonome Beeldende Kunst sluit bij deze missie aan. Het algemene kunstprofiel van de Academie Minerva is helder vertaald naar de eigen opleiding; alle betrokkenen, inclusief studenten weten goed waartoe de opleiding opleidt.

De opleiding is proactief, ondernemend, onderzoekend en naar buiten gericht, waardoor de verhouding tot verandering en verhouding met de samenleving, de stad en de regio nadrukkelijk aanwezig is. De opleiding is naar de mening van de commissie nog moeilijk in staat de kern van haar open, poreuze, naar buiten gerichte profiel uit te dragen.

Zowel de inhoud van het curriculum, zijn flexibele opbouw en tweetaligheid, hebben de opleiding in korte tijd ingrijpend van karakter doen veranderen en een eigen positie gegeven in het Nederlandse aanbod van kunstonderwijs. De opleiding is in zeer korte tijd volledig internationaal van karakter geworden, en loopt daarmee voorop in Nederland. Dit alles wordt, wellicht door bescheidenheid, nog onvoldoende scherp naar buiten toe gecommuniceerd.

De commissie stelt vast dat de opleiding het curriculum ingrijpend heeft vernieuwd, maar er nog te weinig in slaagt de kernwaarden en kwaliteiten ervan kort en krachtig naar buiten uit te dragen. Volgens de commissie bestaat de aantrekkingskracht van de opleiding in ieder geval uit het multidisciplinaire en internationale karakter van de leergemeenschap.

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden (Dublindescriptoren voor de

bachelor). De doelstellingen en de eindkwalificaties zijn volgens de commissie adequaat uitgewerkt: alle competenties zijn vertaald in gedragsindicatoren passend bij het eindniveau van deze kunstopleiding. Deze worden zichtbaar gedragen door het hele team. De verantwoording van de criteria kan naar het oordeel van de commissie geëxpliciteerd worden. De visitatiecommissie kan zich er wel in vinden dat de opleiding zich bij de beoordeling beperkt tot drie gedragsindicatoren.

De commissie heeft tijdens de visitatie gezien dat er door het nieuwe curriculum meer groepsgewijze initiatieven worden genomen. Door onder andere economische oorzaken is de opleiding sinds de laatste visitatie meer gaan communiceren met interne en externe betrokkenen. Op deze wijze is de opleiding goed in staat te bewegen binnen de veranderende maatschappelijke omstandigheden.

De commissie is van oordeel dat de opleiding aansluit bij de ontwikkelingen in het werkveld: door de afstemming met het werkveld voldoet de opleiding qua inhoud, niveau en oriëntatie aan datgene wat in het werkveld, zowel nationaal als internationaal, verwacht wordt van een afgestudeerd beeldend kunstenaar.

De commissie is van oordeel dat de opleiding voldoende contacten onderhoudt met het beroepenveld. Ook de relaties met het werkveld kennen een stevige basis en zorgen voor een duidelijke binding met elkaar en de stad. De samenwerking met het conservatorium van Groningen, het Groninger Museum, en de Noordelijke experimentele presentatie-instellingen ziet de commissie in dit licht als een meerwaarde. De leden van de werkveldadviescommissie kenmerken zich volgens de commissie door een hoge kwaliteit en sterke betrokkenheid.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving

Het tweetalige curriculum van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst bestaat uit vier studiejaar. De opzet van het onderwijsprogramma is goed doordacht, en zit stevig in elkaar. Er is actief contact met het werkveld geweest om het curriculum inhoudelijk vorm te geven. De inhoud en het niveau van de samenhangende programmaonderdelen waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de beoogde eindcompetenties. Het curriculum levert hiervoor de juiste middelen in kennis en vaardigheden. De opleiding creëert vanuit het principe van studio-based learning een open, intensieve, uitdagende en inspirerende internationale leergemeenschap waarin de opleiding een goede balans heeft gevonden tussen vrijheid en sturing. De opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel. De diversiteit van het docententeam kan beter aansluiten bij de diversiteit van de internationale studentenpopulatie. De opleiding hanteert passende instroomeisen, waarmee een kwalitatief goede en diverse instroom ontstaat. De huisvesting en voorzieningen zijn prima. Ook is de begeleiding in alle fasen van de opleiding juist vormgegeven: studenten krijgen veel persoonlijke aandacht. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Programma

De voltijdse vierjarige bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst met een totaal van 240 EC. Op basis van de notitie van het OBK en op basis van de opleidingsvisie is een nieuw curriculum ontwikkeld waarin de opleiding heeft gekozen voor een concentrische opzet in artistieke ontwikkeling en de verwerving van de competenties. In de hele opleiding staan drie dimensies centraal: maken, onderzoeken en presenteren. Naast de belangrijke rol van het maken is ook het gesprek een wezenlijk onderdeel van het curriculum, aldus de opleiding. Dit is gericht op bewustwording, reflectie, overdracht en uitwisseling.

Uit de zelfevaluatie blijkt dat in het propedeusejaar de onderwijsstrategie gericht is op studio-based learning. In dit principe bepalen een met elkaar verbonden reeks dimensies hoe studenten maken, onderzoeken en presenteren. Bij deze didactiek zijn de processen van leren en maken even belangrijk als het eindproduct. In de propedeuse ligt de meeste nadruk op de eerste dimensie: maken. Dit jaar bestaat uit een met elkaar verbonden reeks vakken: Studio, Studio Support, Studio Classroom, Theory en Professional Practices.

In het tweede jaar is de onderwijsstrategie ook gericht op studio-based learning. In het tweede jaar ligt hierbij de nadruk op de eerste twee dimensies: maken en onderzoeken. Dit jaar bestaat uit een met elkaar verbonden reeks vakken: Studio, Studio Electives, Studio Classroom, Theory en Professional Practices.

In het derde jaar worden alle dimensies behandeld: maken, onderzoeken en presenteren. Dit jaar bestaat uit een met elkaar verbonden reeks vakken: Studio, Studio Electives, Studio Classroom en Professional Practices.

Door de hele opleiding voorziet het Theory-programma in een overzicht van de kunstgeschiedenis. Dit programma wordt onderwezen als een gecombineerd thematisch en chronologisch overzicht, geeft inzicht in belangrijke artistieke en culturele tijdvakken en de belangrijkste ideeën waardoor deze periodes begrepen worden. Per cultureel tijdvak ontdekt de student de relaties tussen vorm, inhoud en functie via voorbeelden van toonaangevende kunstenaars. In de eerste twee jaar van de opleiding staan vaste theorielessen ingeroosterd, zowel in het Engels als in het Nederlands. Daarna wordt de theorie voornamelijk in kleine groepen aangeboden.

Ondernemendheid is tot slot één van de manieren van de opleiding om actief de buitenwereld te bereiken. Dit is zowel een attitude als een praktische vaardigheid. In ieder studiejaar van de opleiding maken studenten kennis met de beroepsmogelijkheden bij het vak Professional Practices, dat in nauwe samenwerking met het werkveld wordt verzorgd.

Leergemeenschap

Het onderwijs van de opleiding is een oefenruimte voor de artistieke ontwikkeling van de student. Dit gebeurt in een multidisciplinaire en internationale 'Learning Community'. Het ontwikkelen, ontdekken en ontwerpen van het toekomstige beroep als beeldend kunstenaar is in dit licht een gezamenlijke pedagogische verantwoordelijkheid van de opleiding.

De opleiding Autonome Beeldende Kunst heeft zich ontwikkeld tot een internationale gemeenschap. De internationale context is dan ook overal aanwezig, aldus de opleiding. De studenten komen uit alle windstreken en het curriculum biedt ruimte aan (inter)nationale oriëntatie. Uitwisseling, excursies, gastdocenten en eigen initiatieven zorgen voor een internationale professionele context.

Het curriculum wordt ook tweetalig (Nederlands en Engels) aangeboden. De internationale studentengroep geeft volgens de opleiding een bijzondere dimensie aan de opleiding waarin uitwisseling en culturele diversiteit een belangrijke rol spelen. Gezamenlijkheid is een belangrijk uitgangspunt in de onderwijsontwikkeling.

Onderzoek

Het type onderzoek dat studenten van de opleiding verrichten is in essentie pragmatisch van karakter en wordt gekenmerkt door de context en opgeroepen door een probleem in het artistiek onderzoek. De student kan tegen een filosofische, een technische, een politieke vraag aanlopen die hij vervolgens op een referentiële wijze beant-

woordt. Dit betekent dat de student objectiverend onderzoek doet en refereert naar bronnen en argumentatie.

Gedurende het Studio Classroom-programma leren studenten door onderzoek, reflectie en discussie hoe ze praktijkgericht onderzoek moeten doen en hoe ze kritisch kunnen reflecteren op hun eigen studiopraktijk. Voor het Theory-programma en de Studioclroom hanteren studenten praktijkgerichte en theoretische onderzoeksmethoden om het eigen werk te ontwikkelen.

De opleiding werkt samen met vier lectoraten. Binnen het lectoraat Art & Sustainability bestaat er de onderzoekslijn "Art, Making and Material Literacy", waarin de relatie tussen kunst, materiaal en maakprocessen bestudeerd wordt.

Personeel

Het team voor de opleiding ABK bestaat uit 33 personen. Het gaat om een team waarin ieder de opleidingsvisie op hun eigen manier kan verwoorden. De opleiding Autonome Beeldende Kunst vindt het belangrijk dat de kunstenaar als docent zijn eigen taal ontwikkelt en uitspreekt.

De opleiding verzorgt teamonderwijs om de expertise van docenten als team te onderhouden en te ontwikkelen. Dit gebeurt door onderlinge afstemming en met behoud van inhoudelijke autonomie. Het teamonderwijs brengt ook theorie- en praktijkvakken dichter bij elkaar doordat er een gezamenlijk gesprek wordt gevoerd over beoogde thema's en gewenste uitwerkingen.

Voorzieningen

Alle beeldende opleidingen van Academie Minerva zijn gevestigd in twee gebouwen in de binnenstad van Groningen. Hier hebben studenten de beschikking over verschillende algemene onderwijsvoorzieningen, zoals meetingsrooms. De centrale hal in het Zuiderdiepgebouw is de ontmoetingsplaats, doorgangspek, technologische speeltuin, uitprobeer- en oefenruimte ineen, aldus de opleiding. Academie Minerva heeft voor studenten de beschikking over verschillende

werkplaatsen waar zij technische vaardigheden op kunnen doen en deze kunnen oefenen: dit betreffen twaalf werkplaatsen voor uiteenlopende specialisaties de werkplaatsen voor gips en keramiek, plastic, hout, metaal, grafiek, tekenen en schilderen, performance lab, fotografie, media, elektronica en programmeren.

De centrale hal en de omliggende werkplaatsen vormen voor de opleiding een Hybrid Arts Lab (HAL) voor artistiek onderzoek door kunstenaars in en door hun eigen werk. Het scheidt de mogelijkheid voor studenten, docenten, werkplaats-specialisten en externe experts om directe samenwerkingen aan te gaan en werkt als een knooppunt voor onderzoek en de reflectieve praktijk – een ontmoetingsplaats voor de verschillende bachelor en masteropleidingen en de beroepspraktijk. De opleiding zorgt er tot slot voor dat iedere student een eigen werkplek heeft om te kunnen werken.

Instream en begeleiding

De opleiding streeft naar een diverse multidisciplinaire instroom van studenten die de potentie, ambitie en motivatie hebben zich met een open blik als autonome beeldend kunstenaar te ontwikkelen en te manifesteren. De opleiding handelt daarvoor een selectieproces dat bestaat uit de beoordeling van het portfolio en een intakegesprek. De opleiding bestaat momenteel uit 47 nationaliteiten en het eerste jaar bestaat voor ongeveer de helft uit internationale studenten.

De opleiding reikt de tools aan zodat studenten zich kunnen ontwikkelen. Elke periode maken studenten een Personal Development Plan (PDP). Hierin zijn naast artistieke vaardigheden bijvoorbeeld ook communicatieve vaardigheden opgenomen. Docenten geven feedback op basis van het PDP van de student. Ook studenten geven elkaar onderling feedback. Feedback en beoordeling zijn in de opleiding verbonden met het onderwijsleerproces: er wordt gewerkt met kleine groepen of individuele lessen, waarbij studenten

frequent feedback krijgen op hun werk en hun ontwikkeling.

Overwegingen

De commissie heeft het onderwijsprogramma bestudeerd en besproken met studenten en docenten. Het programma legt een gedegen basis voor een voortgaande artistieke ontwikkeling van de student. Het curriculum van de opleiding Autonome Beeldende Kunst levert hiervoor de juiste middelen in kennis en vaardigheden, ook zorgt Academie Minerva voor de context van samenwerking en uitwisseling. De commissie heeft veel waardering voor de ontwikkeling die de opleiding sinds de vorige visitatie heeft doorgemaakt en die de opleiding ingrijpend veranderd heeft. Door het behoud van respect en de zorg voor mensen o.a. door nascholing zijn de meeste betrokkenen nog steeds verbonden aan de opleiding. De commissie waardeert dat, maar vindt ook dat verjonging van het team wenselijk is. De opleiding heeft hier al wel een flinke stap gezet met haar OffCourses in de jaren twee en drie. Dit zijn schoolbrede keuzevakken waar wordt gewerkt met een open call. Dit heeft geleid tot een behoorlijke verjonging binnen de opleiding en de academie. Door het schoolbrede karakter maken de docenten niet direct onderdeel uit van het opleidingsteam, maar bieden wel degelijk vernieuwende impulsen.

De opleiding loopt met het Docentontwikkelteam voorop in de ontwikkeling van het onderwijs bij Academie Minerva. De opzet van het onderwijsprogramma is naar het oordeel van de commissie goed doordacht en zit degelijk in elkaar. Er is actief contact met het werkveld geweest om het curriculum inhoudelijk vorm te geven. De commissie suggereert om over de grenzen van het eigen domein heen te blijven kijken om tot nieuwe uitdrukkingvormen en samenwerkingen te komen.

De commissie stelt vast dat de beoogde inhoud en het niveau van de samenhangende programmaonderdelen adequaat zijn en waarborgen dat

afgestudeerden voldoen aan de beoogde eindcompetenties. De onderwijsvormen sluiten hier goed bij aan. De opleiding creëert vanuit het principe van studio-based learning een open, intensieve, uitdagende en inspirerende leergemeenschap. De commissie heeft een goede indruk van de classroom-structuur. De interculturele gemeenschap moedigt een cultuur aan van vrijheid van verbeelding, openheid, inclusie en ontwikkeling van kritische kunstpraktijken. In de leergemeenschap heeft de opleiding een goede balans gevonden tussen vrijheid en sturing. De ontwikkeling naar een internationale leeromgeving is snel gegaan, maar door de experimentele inzet van de betrokkenen is er veel binding ontstaan. Studenten ervaren het gemeenschapsgevoel vaak in hun klas of groep. De commissie stelt tevreden vast dat de aantrekkingskracht van de opleiding vooral bestaat uit het multidisciplinaire en internationale karakter van de leergemeenschap.

De commissie constateert dat de opleiding passende instroomeisen hanteert om de ambities voor de leergemeenschap waar te maken. Dit doet de opleiding door in de intake te onderzoeken of de student een goede match met de opleiding is. De commissie stelt tevens tevreden vast dat de opleiding potentiële studenten adequaat voorlicht over de zwaarte en de verwachtingen van de opleiding en dat hierdoor het programma ondanks de intensiteit studeerbaar is voor de ingestroomde studenten. Studenten geven aan dat verwachtingen die zij hadden bij instroom zijn uitgekomen.

De commissie waardeert de sterke persoonlijke aandacht die studenten krijgen. Alle betrokkenen bevestigen dat er bij de opleiding sprake is van een warm community-gevoel. Doordat het proces centraal staat, kan een discussie ontstaan binnen het vertrouwen van de community. De opleiding kan in dit licht goed communiceren over wat ze willen en kunnen.

De commissie is van oordeel dat de huisvesting adequaat is, en dat de overige technische en materiële voorzieningen uitstekend zijn. Academie

Minerva beschikt over meer dan voldoende ruimte en biedt goede voorzieningen waarin studenten kunnen werken aan artistieke opdrachten. De voorzieningen sluiten goed aan op de specifieke aspecten voor een opleiding Autonome Beeldende Kunst. De studiefaciliteiten en de geschiktheid van de onderwijsruimten, werkplekken en de digitale leeromgeving worden ook door de studenten als voldoende beschouwd.

Praktijkgericht onderzoek is volgens de commissie in het programma verweven. De commissie is in dit licht ook van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequate artistieke onderzoeksomgeving, zowel binnen de eigen instelling als in haar netwerk. Op deze wijze is Academie Minerva in staat om praktijkgericht artistiek onderzoek ook daadwerkelijk in de opleiding vorm te geven. Ook heeft de commissie vastgesteld dat studenten enthousiast over het lectoraat zijn en er de meerwaarde van inzien.

De opleiding Autonome Beeldende Kunst beschikt naar het oordeel van de commissie over voldoende en gekwalificeerd personeel voor het verzorgen van het onderwijs in de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst. Het gedreven en enthousiaste team heeft als geheel zowel inhoudelijke expertise op het gebied van het brede vakgebied in de kunsten waartoe de opleiding haar studenten opleidt, als expertise op het gebied van begeleiding, toetsdeskundigheid, didactiek en onderzoeksvaardigheden. De commissie merkt wel op dat docenten veelal kleine aanstellingen hebben. De diversiteit in het docententeam kan beter aansluiten bij de diversiteit van de internationale studentenpopulatie, zeker gezien vanuit de door de school geformuleerde inclusiviteitsagenda.

De commissie is van oordeel dat de opleiding de begeleiding in alle fasen van de kleinschalige opleiding juist heeft vormgegeven. Het geleverde maatwerk aan studenten past tevens bij de didactische visie. Ook de uitvoering van de begeleiding voldoet aan de eisen: de opleiding heeft een

goede balans gevonden tussen autonomie, vrijheid en sturing. Docenten voelen zich verantwoordelijk voor studenten en zijn in staat studenten door middel van gesprekken te begeleiden en te sturen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

3. Toetsing

De opleiding Autonome Beeldende Kunst beschikt over een adequaat toetsstelsel dat aansluit bij de eindcompetenties. In de toetsing wordt op holistische en integrale wijze aangetoond dat de competenties en het bijbehorende niveau bereikt is. In de beoordeling aan studenten is zowel het proces als het artistiek eindresultaat van belang. Docenten stellen vooraf bepaalde criteria, die gedurende het leerproces en de uitvoering van het werk ingevuld worden. De monitoring en feedback is intensief. De opleiding treft de juiste maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Het toetsstelsel bestaat uit het toetsprogramma, het toetsplan en de examenregeling. De toetsing voor de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst is opgenomen in een toetsplan dat uitgewerkt is op basis van de volgende vier basisdocumenten: het beroeps- en opleidingsprofiel die door het Overleg Beeldende Kunsten (OBK) zijn vastgesteld, het toetsbeleid van de Hanzehogeschool en van Academie Minerva en het Strategisch Plan 2020 van Academie Minerva.

Voor elk programma-onderdeel is vastgesteld welke competenties getoetst worden. In de competentiematrix, die is opgenomen in het toetsplan van de opleiding, staat de relatie tussen de onderwijsseenheden en de opleidingscompetenties weergegeven.

Bij Academie Minerva staat het 'maakleren' centraal. Een groot deel van de competenties wordt verder integraal en holistisch getoetst in grote opdrachten die een blok of semester beslaan.

In beide semesters van de propedeuse vindt er een formatieve feedbacksessie plaats waarin de voortgang van de verschillende componenten van het Studio-programma wordt besproken in hun onderlinge samenhang. Aan het einde van elk semester wordt een summatieve beoordeling door middel van een werkbespreking georganiseerd waarin de credits voor Studio en andere langetermijnvakken worden gegeven. Tijdens de werkbespreking wordt de beeldende en reflectieve voortgang besproken door de student, het

samenwerkende team van docenten en medestudenten aan de hand van een presentatie van het gemaakte werk en het studie portfolio.

Er is sprake van voldoende niveau wanneer de student inzicht toont in de aard van het beroep en in de taken waarvoor hij in de studie als voorbereiding op het beroep staat en wanneer de student toont sensibiliteit en potentie te bezitten voor de voortgaande verwerving van de competenties. De summatieve beoordeling van het onderdeel Studio Support wordt gedaan door de Studiodocenten op basis van onder andere de feedback van de Studio Support docenten.

De opleiding beschikt over een ongedeelde, academiebrede examencommissie die is samengesteld uit één vertegenwoordiger per (groep van) bacheloropleiding(en) en een vertegenwoordiger van de masteropleidingen. De examencommissie bestaat in totaal uit zes leden van de eigen School. De examencommissie geeft niet alleen haar oordeel over de eindwerken (zie ook standaard 4), maar zij is ook betrokken bij het observeren van de examens en is ook aanwezig bij de voor- en nabespreking door docenten. Tevens onderzoekt de examencommissie per periode of studenten begrijpen waar ze op beoordeeld worden.

Verder is er ook een toetscommissie betrokken bij de opleiding Autonome Beeldende Kunst. De toetscommissie stelt een plan van aanpak op, op basis waarvan de leden onderzoek doen naar de kwaliteit van toetsing, beoordelingen en examens van de opleiding om deze te monitoren.

De evaluaties voor het BKE-traject gebruikt De opleiding voor de verbetering van de toetsing- en beoordelingssystematiek,

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst beschikt over een adequaat toetsprogramma dat aansluit bij de toetsvisie van de Academie Minerva en het Toetsbeleid van de Hanzehogeschool Groningen.

De commissie stelt tevens vast dat de toetsing aansluit op de beoogde leerresultaten. De beoordelingscriteria van de toetsen sluiten zichtbaar aan op uitwerking van de competenties. In de toetsing wordt op holistische, beschrijvende wijze aangetoond dat de competentie en het niveau bereikt is. De opleiding beoordeelt in dit licht niet zozeer het product, als wel de ontwikkeling van studenten als autonome beeldend kunstenaar.

De commissie concludeert op basis van de gesprekken en op basis van het bestuderen van een aantal toetsen en beoordelingscriteria dat de kwaliteit van de toetsing voldoende is. Zij stelt tevens vast dat de holistische toetsen door de criteria een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau laten zien en dat de geobserveerde beoordeling van studenten in voldoende mate aan hen worden teruggekoppeld: de commissie noemt de monitoring en feedback intensief. De commissie waardeert dan ook de aandacht voor formatieve evaluatie, die bestaat naast de summatieve toetsing aan het eind van elke module. Het feedbackformulier is erg gedetailleerd en reflecteert adequaat de ontwikkeling van studenten.

De kwaliteit en meetbaarheid van de artistieke ontwikkeling van studenten is, net als bij andere kunstopleidingen, een belangrijke discussie binnen de opleiding Autonome Beeldende Kunst. In de context van het kunstonderwijs voert de opleiding beoordelingen erg netjes uit, aldus de commissie. Docenten steken veel energie in het beoordelingsproces, wat zich uitbetaald in een betrouwbare en realistische beoordeling en becijfering. De commissie vindt het in dit licht goed dat de opleiding gebruik maakt van een tienpuntschaal.

De commissie stelt vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De beoordeling wordt altijd met minimaal twee beoordelaars uitgevoerd en deze beoordelaars stemmen naar het oordeel van de commissie de beoordeling goed met elkaar af en zij controleren elkaar. De commissie vindt dit een goede uitwerking van de toetsing en vindt dat de opleiding Autonome Beeldende Kunst hiermee realistisch en betrouwbaar toetst, met veel oog voor de capaciteiten van het individu.

De toetscommissie en de examencommissie nemen hun taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen tot slot serieus en weten zich een eigenstandig oordeel te vormen over de toetsing en het artistieke eindniveau van de opleiding. De vergrote aandacht voor BKE-certificering heeft hieraan naar het oordeel van de commissie aan bijgedragen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

4. Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerprogramma van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst bestaat uit drie onderdelen: Studio 8, Graduation Presentation, en de Graduation Thesis. De afstudeeropdracht van de opleiding is adequaat opgezet en is passend voor het eindniveau van een bacheloropleiding in de kunsten. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau en de beoordeling voldoet aan de eisen. Hoewel de variatie aan onderwerpen in de eindwerken groot is, kan de Studio Classroom zorgen voor eindwerken waarin beeldend werk en onderzoek nog meer geïntegreerd zijn. Studenten worden goed voorbereid om te functioneren in het artistieke werkveld. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Het eindniveau van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst wordt beoordeeld in het afstudeerprogramma in het vierde jaar (achtste semester) van de opleiding. Het afstudeerprogramma bestaat uit de volgende eindexamenonderdelen: Studio 8 (het beeldend werk), de Graduation Presentation (presentatie van het beeldend werk in de eindexamententoonstelling) en de Graduation Thesis (verslag van het afstudeeronderzoek).

De Graduation Presentation wordt door de student als eindexamenpresentatie ingericht. Deze presentatie wordt beoordeeld door de twee Studiodocenten en de Studio Classroom docent. De Graduation Thesis wordt beoordeeld door de Studio Classroomdocent en door een van de twee Studiodocenten. Het advies van een extern deskundige maakt ook onderdeel uit van dit assessment.

De eindexamententoonstelling is een jaarlijks hoogtepunt van de academie en van bijzondere betekenis voor studenten voor hun debuut in het werkveld. Studenten worden tijdens de opleiding al gestimuleerd om zich professioneel te presenteren.

In het toetsplan en de afstudeerhandleiding is informatie opgenomen over de toetsing, waaronder de toetsing tijdens het afstuderen. In deze documenten zijn ook niveauregels beschreven en in beoordelingsformulieren opgenomen.

De examencommissie screent elk jaar de eindwerken en afstudeerdossiers van alle opleidingen. Daarmee wordt beoogd om inzicht te krijgen in de vorm en inhoud van eindwerken Minervabreed en de manier waarop de afstudeerdossiers opgebouwd zijn. Daarnaast kijkt de examencommissie naar de volledigheid van de dossiers en betrouwbaarheid, validiteit en transparantie van de (summatieve) beoordeling.

De opleiding Autonome Beeldende Kunst gebruikt het BKO-traject voor en door de docenten om onderzoek te doen naar verschillende curriculaire aspecten en zijn de uitkomsten van het landelijk onderzoek Proeftuinen Protocol Afstuderen, waaraan de opleiding actief heeft meegewerkt en bijgedragen, ook ingezet voor de wijzigingen.

Overwegingen

De afstudeeropdracht van de opleiding Autonome Beeldende Kunst is volgens de commissie adequaat opgezet en is passend voor het eindniveau van deze kunstopleiding. De reikwijdte van het artistieke werkveld kan door studenten voldoende worden bereikt en studenten worden goed voorbereid op het functioneren als autonome beeldend kunstenaar.

De commissie heeft 15 eindwerken bestudeerd van de studenten die de afgelopen twee jaar afgestudeerd zijn. De commissie heeft naar haar te-

vredenheid veel variatie in de eindwerken geconstateerd. Ook noemt de commissie de eindwerken passend voor de opleiding, en stelt bovendien vast dat de eindwerken getuigen van het bachelorniveau en in zijn geheel een samenhangende body of work of vormt. Hoewel de variatie aan onderwerpen in de eindwerken groot is, kan de Studio Classroom, waarin theorie en praktijk samenkomen, in de toekomst zorgen voor eindwerken waarin beeldend werk en onderzoek nog meer geïntegreerd zijn.

De commissie heeft geconstateerd dat het niveau van de eindwerken van de opleiding Autonome Beeldende Kunst bovengemiddeld is, zowel vergeleken met de afstudeerwerken van andere opleidingen binnen Academie Minerva als vergeleken met het niveau van voor de profielwijziging. De structuurverandering bij de opleiding sinds de vorige visitatie hebben hier naar het oordeel van de commissie positief aan bijgedragen.

De thesissen zijn volgens de commissie navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen correleren

met de kwaliteit van het werk: studenten die naar het oordeel van de commissie een goed beeldend afstudeerwerk hadden gemaakt, kregen ook een hogere cijfermatige beoordeling van de beoordelaars. De verantwoording van de beoordeling van de artistieke ontwikkeling van de student krijgt tevens veel aandacht in de beoordelingsformulieren. De opzet van het beoordelingsformulier kan wel vereenvoudigd worden.

De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De examencommissie heeft hierin een sterke rol. Door goede afstemming spelen ook docenten een actieve rol in de kwaliteitsborging. Op deze wijze is er blijvend aandacht voor het niveau van de artistieke eindwerken van de opleiding. Studenten voelen zich klaar voor de artistieke wereld, zo heeft de commissie tijdens de visitatie van alumni vernomen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
Drs. R.R. van Aalst	Commissievoorzitter AeQui en controller bij TenneT
Barbara Visser	Barbara Visser is internationaal exposerend kunstenaar. Ze is als docent verbonden aan diverse gerenommeerde kunstacademies
Cateljne van Middelkoop	Cateljne van Middelkoop heeft haar eigen ontwerpstudio, hoogleraar Visual Communication Design aan de TU Delft, afdelingshoofd aan de Design Academy Eindhoven, adviseur Commercial Practices bij de WdKA en gastdocent bij ArtEZ FashionMasters
Domeniek Ruyters	Domeniek Ruyters is docent kunst en kunstgeschiedenis bij de HKU. Tevens is hij en hoofdredacteur van Metropolis M sinds 2003.
Carina van der Ham	Beeldend kunstenaar en onlangs afgestudeerd als Docent Beeldende Kunst en Vormgeving bij ArtEZ Hogeschool Zwolle.

De commissie werd bijgestaan door Astrid Koster, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

15 oktober 2019; Minervabrede gesprekken

<i>Tijd</i>	<i>Onderwerp</i>
12:00 - 13:00	Paneloverleg
13:00 - 13:45	Management en profilering
13:45 - 14:45	Opleidingsoverstijgende projecten
14:45 - 15:00	Paneloverleg
15:00 - 16:00	Werkplaatsen
16:00 - 17:00	Examencommissie en Toetscommissies
17:00 - 17:30	Paneloverleg
17:30 - 18:00	Terugkoppeling

17 oktober 2019; Gesprekken specifiek over de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst

<i>Tijd</i>	<i>Onderwerp</i>
08:30 - 08:45	Ontvangst
08:45 - 09:45	Paneloverleg
09:45 - 10:30	Studenten (een selectie van studenten uit verschillende jaren van de hoofd-fase)
10:30 - 10:45	Paneloverleg
10:45 - 11:45	Docenten (een selectie van docenten en Werkplaatsspecialisten aan de hand van de vier leergebieden)
11:45 - 13:00	Gezamenlijke lunch met alumni en Werkveld Advies Raad (op locatie), incl. reistijd
13:00 - 14:15	Bezichtiging alumni-programma Mid Season (op locatie), incl. reistijd
14:15 - 15:00	Rondleiding studio's en faciliteiten
15:00 - 15:15	Paneloverleg
15:15 - 16:00	Opleidingsmanagement
16:00 - 17:15	Paneloverleg
17:15 - 17:30	Terugkoppeling

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie-rapport Autonome Beeldende Kunst, inclusief studentenhoofdstuk;
- Brondocumenten opleiding Autonome Beeldende Kunst:
  - o Alumnionderzoek BA Fine Art 2019
  - o Beroepsprofiel en opleidingsprofielen bkv
  - o Credit schedules Teaching Units Fine Art 2019 2020
  - o Degree Programme Profile BA ABK
  - o Gastdocenten ABK 2018-2019
  - o Graduation Manual BA Fine Art 2019 2020
  - o Onderwijsregeling ABK 2019 2020 deel I
  - o Opleidingsjaarplan BA ABK 2018-2019
  - o Opleidingsjaarplan BA ABK 2019 2020
  - o Poster Teachers Fine Art 2018 2019
  - o Toetsplan BA ABK 2018-2019
- Aanvullende bronnen opleiding Autonome Beeldende Kunst:
  - o Brochure Academie Minerva 2019-2020
  - o Graduation Catalogue 2017-2018
  - o Graduation Catalogue 2018-2019
  - o Handboek Docentprofielen ABK 2019-2020
  - o Maydays Professional Practices 1819
  - o Overzicht Docenten en Examinatoren ABK
  - o Overzicht gastdocenten ABK 2017-2018
  - o Overzicht gastdocenten ABK 2018-2019
  - o Samenstelling Commissies 1819
  - o Studiegids ABK 2019-2020
  - o Study Guide Fine Arts 2019-2020
  - o Study Programme Regulations BFA Fine Art 2019-2020 Part 1
  - o Werkwijze bestaande en projectorganisatie ABK
- Minerva (school) brede documenten
- Eindwerkstukken van 15 studenten